

รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์

โครงการสำรวจการปรับตัวของชุมชนวิถีใหม่ในสถานการณ์การระบาดของโรค
โควิด-19 จังหวัดบุรีรัมย์

โดย

อาจารย์สุภาพร มะรังษี และคณะ
มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

เดือน พฤษภาคม 2564

รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์
โครงการสำรวจการปรับตัวของชุมชนวิถีใหม่ในสถานการณ์การระบาดของโรค
โควิด-19 จังหวัดบุรีรัมย์

คณะผู้วิจัย/ สังกัด

1. อาจารย์สุภาพร มะรังษี	คณะพยาบาลศาสตร์
2. ดร. พิสมัย ประชานันท์	คณะวิทยาการจัดการ
3. อาจารย์ยงยุทธ บรรจง	คณะพยาบาลศาสตร์
4. อาจารย์นงนุช หอมเนียม	คณะพยาบาลศาสตร์
5. อาจารย์กนิษฐา จอดนอก	คณะพยาบาลศาสตร์
6. รศ. สายใจ ทั่นการ	คณะวิทยาการจัดการ
7. อาจารย์สุจิตรา ยางนอก	คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
8. อาจารย์อัครเดช ดีอ้อม	คณะพยาบาลศาสตร์
9. อาจารย์ธณชัย คนบุญ	คณะพยาบาลศาสตร์

ภายใต้แผนโครงการสำรวจการปรับตัวของชุมชนวิถีใหม่ในสถานการณ์การ
ระบาดของโรคโควิด-19

สนับสนุนทุนวิจัยโดยสำนักงานวิจัยแห่งชาติ (วช.)

กิตติกรรมประกาศ

ในการวิจัยในครั้งนี้ ได้รับการสนับสนุนทุนวิจัยและนวัตกรรมจากสำนักงานการวิจัยแห่งชาติ ประจำปีงบประมาณ 2564 ขอขอบพระคุณสำนักงานการอุดมศึกษาแห่งชาติ ที่ประชุมอธิการบดี มหาวิทยาลัยราชภัฏทั่วประเทศที่ผลักดันให้เกิดเครือข่ายการวิจัย ขอขอบพระคุณคณะกรรมการกลางและมหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชรในการวางแผนงานวิจัย จัดทำเครื่องมือวิจัย ขอจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ รวมทั้งจัดทำระบบบันทึกข้อมูลการวิจัย พร้อมทั้งแนะนำแนวทางในการจัดทำสื่อ การเขียนรายงานการวิจัยฉบับสมบูรณ์ ขอขอบคุณท่านรักษาราชการแทนอธิการบดี มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ รศ. มาลินี จุฑาปะมา ที่ให้โอกาสข้าพเจ้าเป็นหัวหน้าโครงการวิจัยในครั้งนี้ ขอขอบคุณนักวิจัยที่ร่วมแรงร่วมใจกันในการดำเนินการวิจัย ขอขอบคุณ นักศึกษาที่เข้าร่วมโครงการ เครือข่ายต่างๆ รวมทั้งกลุ่มตัวอย่างที่ให้ข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ จนทำให้การดำเนินการวิจัยสำเร็จลุล่วงไปด้วยดี

บทสรุปผู้บริหาร

1.สรุปโครงการวิจัย

1.1 รายละเอียดความสำคัญและที่มาของปัญหาการวิจัย

สถานการณ์การระบาดของโรคโควิด - 19 ส่งผลกระทบต่อประชาชนทั่วประเทศ ทำให้เกิดการปรับตัวเพื่อให้สามารถดำรงชีวิตอยู่ได้อย่างมีความสุข ดังนั้นผู้วิจัยจึงทำการสำรวจการปรับตัวของสมาชิกในครัวเรือนในสถานการณ์การระบาดของโรคโควิด-19 สู่การปรับตัวสู่ชุมชนวิถีใหม่

1.2 รายละเอียดเกี่ยวกับวัตถุประสงค์การวิจัย

วัตถุประสงค์ของการวิจัยนี้ เพื่อศึกษาผลกระทบของครัวเรือนจากสถานการณ์โควิด-19 ด้านเศรษฐกิจ ด้านสุขภาพ ด้านสังคมและสิ่งแวดล้อม ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ และด้านการศึกษา แนวปฏิบัติชีวิตวิถีใหม่ของครัวเรือน ความวิตกกังวลของสมาชิกในครัวเรือนต่อสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 ในปัจจุบัน และข้อเสนอแนะในการลดความวิตกกังวล หรือวางแผนการดำเนินชีวิตต่อสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด-19

1.3 รายละเอียดเกี่ยวกับระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการศึกษาวิจัยและพัฒนา (Research and Development) โดยรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถาม การสัมภาษณ์ และการสนทนากลุ่ม จากนั้นนำข้อมูลที่ได้ไปวิเคราะห์และจัดทำสื่อสร้างสรรค์เพื่อสร้างความเชื่อมั่นต่อเศรษฐกิจชุมชน เพื่อเผยแพร่ให้กับประชาชนทั่วไป

1.4 รายละเอียดเกี่ยวกับผลการวิจัย

ผลการศึกษาพบว่า ด้านเศรษฐกิจ พบว่า ครัวเรือนส่วนใหญ่มีรายได้ลดลง ด้านสุขภาพ พบว่า สมาชิกในครัวเรือนส่วนใหญ่มีการป้องกันการติดเชื้อและดูแลสุขภาพ ด้านสังคมและสิ่งแวดล้อม พบว่า ส่วนใหญ่ไม่มีผลให้เกิดการทะเลาะเบาะแว้งในครอบครัว ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ พบว่า โดยส่วนใหญ่เกิดการเรียนรู้เทคโนโลยีใหม่ๆ เพิ่มขึ้น ด้านการศึกษา พบว่า ส่วนใหญ่ส่งผลให้นักเรียน/ นักศึกษาต้องเรียนออนไลน์มากขึ้น

ผลการศึกษาในช่วงการระบาดระลอกใหม่ พบว่า มีความถี่ของการเกิดความวิตกกังวลทั้งด้านเศรษฐกิจ สุขภาพ สังคมและสิ่งแวดล้อม การศึกษา และเทคโนโลยีสารสนเทศ ส่วนใหญ่มีความกังวลในระดับบ่อยครั้ง - เป็นประจำ

1.5 รายละเอียดเกี่ยวกับข้อเสนอแนะที่ได้จากการวิจัย

สมาชิกในครัวเรือนส่วนใหญ่ได้รับผลกระทบด้านเศรษฐกิจ จึงควรส่งเสริมวินัยการใช้จ่ายของประชาชน และหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ ส่วนรัฐบาลควรมีการจัดหาสิ่งสนับสนุนการเรียนรู้ให้กับเด็กนักเรียน/ นักศึกษาในการเรียนออนไลน์เพื่อให้มีความพร้อมในการเรียนมากขึ้น

บทคัดย่อ

สถานการณ์การระบาดของโรคโควิด - 19 ส่งผลกระทบต่อประชาชนทั่วประเทศ ทำให้เกิดการปรับตัวเพื่อให้สามารถดำรงชีวิตอยู่ได้อย่างมีความสุข ดังนั้นผู้วิจัยจึงทำการสำรวจการปรับตัวของสมาชิกในครัวเรือนในสถานการณ์การระบาดของโรคโควิด-19 สู่การปรับตัวสู่ชุมชนวิถีใหม่ ซึ่งมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาผลกระทบของครัวเรือนจากสถานการณ์โควิด-19 ด้านเศรษฐกิจ ด้านสุขภาพ ด้านสังคมและสิ่งแวดล้อม ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ และด้านการศึกษา แนวปฏิบัติชีวิตวิถีใหม่ของครัวเรือน ความวิตกกังวลของสมาชิกในครัวเรือนต่อสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 ในปัจจุบัน การจัดการความวิตกกังวล ผลกระทบเชิงบวกจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 และข้อเสนอแนะในการลดความวิตกกังวล หรือวางแผนการดำเนินชีวิตต่อสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด-19

ผลการศึกษาพบว่า ด้านเศรษฐกิจ พบว่า ครัวเรือนส่วนใหญ่มีรายได้ลดลง จำนวน 287 ครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ 71.39 รองลงมาคือไม่มีผลกระทบต่อรายได้ จำนวน 92 ครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ 22.89 ด้านสุขภาพ พบว่า สมาชิกในครัวเรือนส่วนใหญ่มีการป้องกันการติดเชื้อและดูแลสุขภาพ จำนวน 376 ครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ 93.53 รองลงมาคือ ครัวเรือนไม่ได้รับผลกระทบในการป้องกันการติดเชื้อและดูแลสุขภาพ มีจำนวน 25 ครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ 6.22 ด้านสังคมและสิ่งแวดล้อม พบว่า ส่วนใหญ่ไม่มีผลให้เกิดการทะเลาะเบาะแว้งในครอบครัว จำนวน 320 ครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ 79.60 รองลงมาคือ การทะเลาะเบาะแว้งในครอบครัวลดลง จำนวน 77 คิดเป็นร้อยละ 19.15 ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ พบว่า เกิดการเรียนรู้การใช้เทคโนโลยีใหม่ๆ โดยส่วนใหญ่เกิดการเรียนรู้เทคโนโลยีใหม่ๆ เพิ่มขึ้น จำนวน 201 ครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ 50 รองลงมาคือ เกิดการเรียนรู้เทคโนโลยีใหม่ๆ เท่าเดิม จำนวน 187 ครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ 46.52 ด้านการศึกษา พบว่า ผลกระทบต่อนักเรียน/นักศึกษาต้องเรียนออนไลน์ ส่วนใหญ่ส่งผลให้นักเรียน/ นักศึกษาต้องเรียนออนไลน์มากขึ้น จำนวน 185 ครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ 46.02 รองลงมาคือ ไม่มีผลกระทบต่อนักเรียน/นักศึกษาต้องเรียนออนไลน์ จำนวน 134 ครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ 33.33

ผลการศึกษาในช่วงการระบาดระลอกใหม่ พบว่า มีความถี่ของการเกิดความวิตกกังวลทั้งด้านเศรษฐกิจ สุขภาพ สังคมและสิ่งแวดล้อม การศึกษา และเทคโนโลยีสารสนเทศ ส่วนใหญ่มีความกังวลในระดับบ่อยครั้ง - เป็นประจำ

คำสำคัญ: โควิด - 19, พฤติกรรม, การปรับตัว

Abstract

The situation of the COVID-19 outbreak affects people all over the country, making adjustments to be able to live happily. Therefore, the researchers surveyed household members' adaptation to the COVID-19 epidemic situation to a new way of adapting to the community. The objective of this study is to study the effects of households from the COVID-19 situation: Economic, Health, Social and Environmental, Information Technology, and Education.

New lifestyle practices of the household, Household members' concerns on current Covid-19 epidemic situation, Anxiety management, Positive impacts of the COVID-19 epidemic situation, and Recommendations for reducing anxiety or planning a life-saving action on the COVID-19 epidemic situation.

The results of the study showed that on the economic aspect, it was found that Most households had a decrease in income of 287 households or 71.39 percent, followed by no income impact of 92 households, or 22.89 percent. On the health aspect, most of the household members had infection prevention and health care, accounting for 376 households, accounting for 93.53%. Followed by households who were not affected by infection prevention and health care. There were 25 households, accounting for 6.22 percent. Social and environmental aspects found that most of them did not result in family quarrels, with 320 households, or 79.60 percent. Followed by a decrease in family quarrels, accounting for 77, or 19.15 percent. On the information technology aspect, it was found that new technologies were learned. Most of the time, there was an increase in technology learning in 201 households, accounting for 50 percent. Followed by the learning of new technology, the same number of 187 households, accounting for 46.52 percent. In the educational aspect, it was found that the impact on students who had to study online. Most of them resulted in more students having to study online, with 185 households, or 46.02 percent. Followed by no impact on students having to study online, there were 134 households or 33.33 percent.

The results of the new outbreak of study showed that there was a frequency of economic, health, social and environmental concerns, education, and information technology. Most of them are concerned on a scale often to a level on a regular basis.

Keywords: COVID-19, behavior, adaptation

สารบัญ

	หน้า
ปกนอก	ก
ปกใน	ข
กิตติกรรมประกาศ	ค
บทสรุปผู้บริหาร	ง
บทคัดย่อ	จ
สารบัญ	ช
สารบัญตาราง	ฌ
บทที่ 1 บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	2
ขอบเขตของการวิจัย	2
กรอบแนวคิดของการวิจัย	3
วิธีการดำเนินการวิจัย	3
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	3
บทที่ 2 การทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง	4
2.1 ความหมาย	4
2.2 กระบวนการเกิดพฤติกรรม	4
บทที่ 3 ระเบียบวิธีดำเนินการวิจัย	6
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	6
เครื่องมือและการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ	7
การเก็บรวบรวมข้อมูล	10
การวิเคราะห์ข้อมูล และสถิติที่ใช้ในการวิจัย	11
บทที่ 4 ผลการวิจัย	12
ส่วนที่ 1 ผลการศึกษาพฤติกรรมการใช้ชีวิต การปรับตัว และการเรียนรู้ ของประชาชนในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด-19	11

	หน้า
ส่วนที่ 2 ความวิตกกังวลในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด-19	51
ส่วนที่ 3 ผลการพัฒนากระบวนการสร้างการเรียนรู้ในการปรับตัวของ ชุมชนวิถีใหม่ (สื่อและนวัตกรรม/แนวปฏิบัติที่ดี)	64
ส่วนที่ 4 ข้อเสนอแนะแนวทางการวางมาตรการป้องกันร่วมกันระหว่าง มหาวิทยาลัยราชภัฏและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในพื้นที่	65
บทที่ 5 สรุปและอภิปรายผลการวิจัย	67
สรุปและอภิปรายผลการวิจัย	67
ข้อเสนอแนะ	70
ข้อเสนอแนะที่ได้จากการวิจัย	72
ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป	72
บรรณานุกรม	73
ประวัตินักวิจัย	74
ภาคผนวก	75
ก. สรุปผลโครงการวิจัย สำหรับประชาสัมพันธ์	76
ข. สรุปผลงานวิจัย/ โครงการวิจัย(สำหรับเผยแพร่ในระบบ Explore ผ่านทางเว็บไซต์ www.thai-explore.net)	77
ค. สรุปงานวิจัยในรูปแบบอินโฟกราฟิกส์ (Info Graphic)	78
ง. รายชื่อนักศึกษาที่เข้าร่วมโครงการฯ (ชื่อ-สกุล สาขา)	80
จ. ประโยชน์ ประสพการณ์และองค์ความรู้ที่นักศึกษาได้จากการเข้าร่วมโครงการฯ	82
ฉ. การนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์อย่างเป็นรูปธรรม	84
ช. เครือข่ายที่เข้าร่วมโครงการฯ	86
ซ. ภาพกิจกรรม	86

สารบัญตาราง

	หน้า	
ตารางที่ 4.1	จำนวนและร้อยละของข้อมูลครัวเรือน	13
ตารางที่ 4.2	จำนวนและร้อยละของผลกระทบด้านรายได้ ค่าใช้จ่าย ภาระหนี้สิน และการออมของครัวเรือนในการระบาดครั้งแรกและในปัจจุบัน	14
ตารางที่ 4.3	จำนวนและร้อยละของสถานะการถูกเลิกจ้าง	17
ตารางที่ 4.4	จำนวนและร้อยละของการป้องกันการติดเชื้อและดูแลสุขภาพและความวิตกกังวล/ความเครียดของสมาชิกในครัวเรือนเมื่อเปรียบเทียบกับภาวะปกติ	18
ตารางที่ 4.5	จำนวนและร้อยละของการเปลี่ยนแปลงความสัมพันธ์ของสมาชิกในครัวเรือนกับบุคคลอื่นเมื่อเปรียบเทียบกับภาวะปกติ	18
ตารางที่ 4.6	จำนวนและร้อยละของสมาชิกในครัวเรือนที่ได้รับผลกระทบทางสังคมและสิ่งแวดล้อม	20
ตารางที่ 4.7	จำนวนและร้อยละของการเข้าถึงแหล่งข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการแพร่ระบาดโรคโควิด-19 ของสมาชิกในครัวเรือนเมื่อเทียบกับสภาวะปกติ	21
ตารางที่ 4.8	จำนวนและร้อยละของผลกระทบจากการใช้เทคโนโลยีของสมาชิกในครัวเรือนเมื่อเทียบกับสภาวะปกติ	22
ตารางที่ 4.9	จำนวนและร้อยละของผลกระทบด้านการศึกษาเพื่อป้องกันการแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 ของสมาชิกในครัวเรือนเมื่อเทียบกับสภาวะปกติ	24
ตารางที่ 4.10	จำนวนและร้อยละของการปรับตัวด้านเศรษฐกิจของสมาชิกในครัวเรือน	25
ตารางที่ 4.11	จำนวนและร้อยละของพฤติกรรมสุขภาพในการป้องกันการติดเชื้อโควิด-19 ของสมาชิกในครัวเรือน	28
ตารางที่ 4.12	จำนวนและร้อยละของวิธีการรักษาความสัมพันธ์ทางสังคมของสมาชิกในครัวเรือน	31
ตารางที่ 4.13	จำนวนและร้อยละของการขอ/สมัครขอความช่วยเหลือจากผลกระทบจากโรคโควิด-19 และการได้รับความช่วยเหลือ	32
ตารางที่ 4.14	จำนวนและร้อยละของการปรับตัวการเรียนรู้ด้านเทคโนโลยีของสมาชิกในครัวเรือน	34
ตารางที่ 4.15	จำนวนและร้อยละของการปรับตัวด้านการศึกษาของสมาชิกในครัวเรือน	35
ตารางที่ 4.16	จำนวนและร้อยละของระดับผลกระทบและความสามารถปรับตัวในด้านต่าง ๆ ของสมาชิกในครัวเรือน	36

	หน้า	
ตารางที่ 4.17	จำนวนและร้อยละของความต้องการความช่วยเหลือ	41
ตารางที่ 4.18	จำนวนและร้อยละของความถี่ของการเกิดความวิตกกังวลของสมาชิกในครัวเรือน ในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 ในปัจจุบัน	52
ตารางที่ 4.19	จำนวนและร้อยละของวิธีการผ่อนคลายความวิตกกังวลเกี่ยวกับสถานการณ์การ แพร่ระบาดของโรคโควิด-19 ของสมาชิกในครัวเรือน	58
ตารางที่ 4.20	จำนวนและร้อยละของการขอคำปรึกษาเมื่อมีความวิตกกังวลของสมาชิกใน ครัวเรือน	58
ตารางที่ 4.21	จำนวนและร้อยละของผู้ที่สมาชิกในครัวเรือนขอปรึกษาเมื่อมีความวิตกกังวล	59
ตารางที่ 4.22	จำนวนและร้อยละของการเตรียมความพร้อมเพื่อรับมือกับการระบาดของโรคโค วิด-19 ระลอกใหม่	59
ตารางที่ 4.23	จำนวนและร้อยละวิธีการเตรียมความพร้อมเพื่อรับมือกับการระบาดของโรคโควิด- 19 ระลอกใหม่	59
ตารางที่ 4.24	จำนวนและร้อยละของผลกระทบเชิงบวกต่อสมาชิกในครัวเรือนจากสถานการณ์ โรคโควิด-19	60
ตารางที่ 4.25	ข้อเสนอแนะในการลดความวิตกกังวล หรือวางแผนการดำเนินชีวิตต่อสถานการณ์ การแพร่ระบาดของโรคโควิด-19	63